

Powiatowy Urząd Pracy we Włodawie

22-200 Włodawa, ul. Niecała 2,

tel. (082) 5725-240, fax (082) 5724-043

e-mail: sekretariat@pup.wlodawa.pl, www.pup.wlodawa.pl

MONITORING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH W POWIECIE WŁODAWSKIM ZA I – PÓŁROCZE 2009 R.

RAPORT DIAGNOSTYCZNY

Włodawa, październik 2009

SPIS TREŚCI:

WSTĘP.....	s.3
I. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW).....	s.5
II. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW).....	s.14
III. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH.....	s.18
WNIOSKI.....	s.25

WSTĘP

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych to proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno – zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów kształcenia zawodowego i szkolenia bezrobotnych.

Niniejsza analiza, której źródłem informacji jest zbiór zawodów i specjalności zarejestrowanych bezrobotnych i ofert pracy w I półroczu 2009 roku, w swym założeniu powinna stanowić sygnał dla samorządu, który współuczestniczy w tworzeniu docelowej sieci szkolnictwa ponadgimnazjalnego na terenie powiatu włodawskiego, jak i dla lokalnych władz oświatowych i dyrekcji szkół.

Informacja taka winna być pomocna w dostosowaniu poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego do potrzeb włodawskiego rynku pracy. Ciągłe pogłębianie wiedzy o poziomie lokalnego bezrobocia oraz informacja o stosowaniu aktywnych programów przeciwdziałania bezrobociu, może udoskonalić formy łagodzenia skutków trudnych warunków na rynku pracy.

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych każdorazowo prowadzony jest w oparciu o ujednolicone dla całego kraju zalecenia metodyczne opracowane przez Departament Rynku Pracy MPiPS, a podstawowym źródłem informacji niniejszego opracowania są raporty i wskaźniki wygenerowane z aplikacji MZ – Monitoring Zawodów na podstawie danych statystycznych zawartych w załącznikach do Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01. Źródłami informacji były także dane zgromadzone przez Powiatowy Urząd Pracy w I półroczu 2009 roku. W celu prawidłowego zrozumienia zagadnień związanych z „Monitoringiem zawodów deficytowych i nadwyżkowych” należy określić podstawowe definicje tej tematyki. Przez ***zawód deficytowy*** należy rozumieć zatem zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie, przez ***zawód nadwyżkowy*** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Celem raportu jest poznanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych aby skoordynować kierunki kształcenia i szkolenia bezrobotnych z potrzebami rynku pracy. Raport może być pomocny w :

- określaniu odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych przez Urząd Pracy;
- ułatwieniu władzom oświatowym w dostosowaniu kierunków kształcenia zawodowego do zmieniających się potrzeb rynku pracy;

- przygotowaniu programów w celu aktywizacji osób bez kwalifikacji zawodowych, długotrwale bezrobotnych i wykluczonych społecznie w celu powrotu ich na rynek pracy.

Głównymi odbiorcami przeprowadzonej analizy zawodów deficytowych i nadwyżkowych będą:

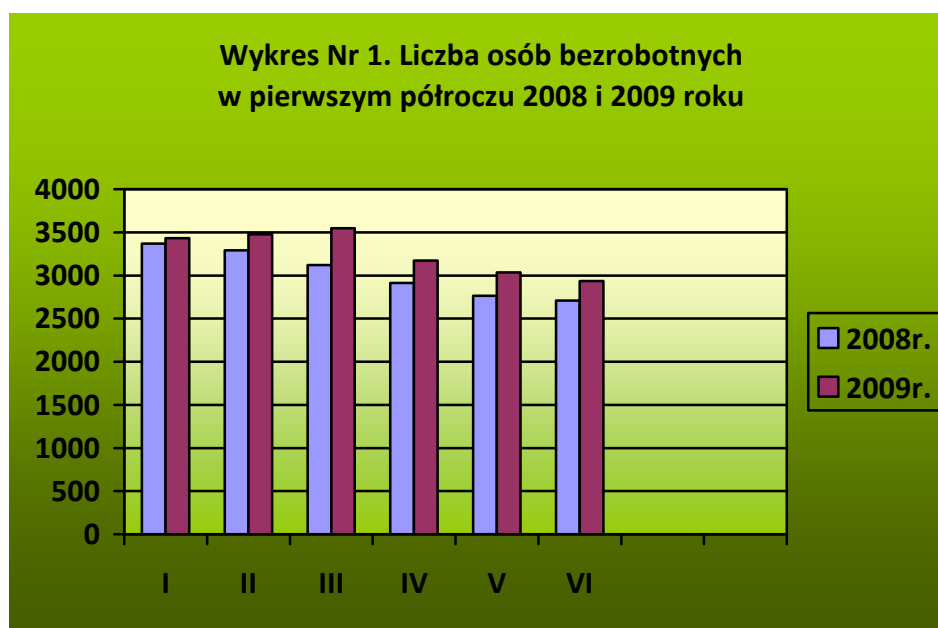
- powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy,
- centra edukacji i kształcenia kadr,
- dyrektorzy szkół ponadgimnazjalnych,
- instytucje szkoleniowe,
- władze oświatowe wszystkich szczebli,
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Raport „Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie włodawskim w I półroczu 2009 roku” składa się z trzech rozdziałów. W pierwszym rozdziale zawarto analizę bezrobotnych według zawodów. W rozdziale drugim przeprowadzono analizę ofert pracy, natomiast rozdział trzeci to analiza zawodów deficytowych, nadwyżkowych i zrównoważonych.

I. ANALIZA BEZROBOCIA WEDŁUG GRUP ZAWODÓW.

Powiat włodawski odznacza się jedną z najwyższych stóp bezrobocia w województwie lubelskim, która w pierwszym półroczu 2009 r. wynosiła 18,1% ludności aktywnej zawodowo.

Na koniec I półrocza 2009 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie włodawskim wynosiła 2935 osób, w tym 1415 kobiet. W porównaniu z analogicznym okresem 2008 r. liczba bezrobotnych zwiększyła się o 228 osób.

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01 o rynku pracy. Obliczenia własne.

W analizowanym okresie zauważyć można wahania sezonowe, które powtarzają się na przestrzeni roku: miesiące wiosenne są okresami spadku liczby bezrobotnych, natomiast wzrost liczby osób bezrobotnych przypada na miesiące rozpoczynające rok kalendarzowy.

W pierwszym półroczu 2009 roku w powiecie włodawskim spośród ogólnej liczby bezrobotnych 2935 osób, 65,1 %, tj. 1911 osób stanowiły osoby bezrobotne zamieszkałe na wsi. Osoby długotrwale bezrobotne (pozostające w rejestrze urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat) stanowiły zaś 55,2% ogółu bezrobotnych. Blisko 54,3% tej grupy osób to kobiety.

Tabela nr 1. Struktura bezrobocia na koniec czerwca 2009 roku w powiecie włodawskim

WYSZCZEGÓLNIENIE O - ogółem; K- kobiety		Stan w końcu czerwca 2009 roku	
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI		O	2935
		K	1415
W tym	Zamieszkali na wsi	O	1911
		K	909
	Z prawem do zasiłku	O	502
		K	167
	Niepełnosprawni	O	66
		K	19
	Do 25 roku życia	O	678
		K	328
	Które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia	O	26
		K	17
	Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	O	139
		K	75
	Długotrwale bezrobotne	O	1621
		K	881
	Powyżej 50 roku życia	O	541
		K	190
	Bez kwalifikacji zawodowych	O	766
		K	453
BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI w miesiącu sprawozdawczym „napływ”		O	338
		K	204
BEZROBOTNI WYREJESTROWANI w miesiącu sprawozdawczym „odpływ”		O	439
		K	224
W tym	podjęcia pracy	O	125
		K	42
	W tym pracy niesubsydiowanej	O	103
		K	40
	pracy subsydiowanej	O	22
		K	2
	rozpoczęcie szkolenia	O	41
		K	22
	rozpoczęcie stażu	O	106
		K	63
	niepotwierdzenie gotowości do pracy	O	106
		K	61

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowa analiza bezrobotnych mieszkańców powiatu włodawskiego wykazuje, że 2305 osób bezrobotnych pozostających w ewidencji PUP we Włodawie posiadało zawód, mimo to grupa bez zawodu była znacząca i stanowiła 27 % ogółu bezrobotnych. Ponad 59,5% populacji tej grupy stanowiły kobiety. W porównaniu do analogicznego okresu 2008 roku odnotowano wzrost bezrobotnych nie posiadających zawodu z poziomu 570 osób w końcu czerwca 2008 roku do 630 osób w końcu czerwca 2009 roku, czyli wzrost o 60 osób.

Tabela nr 2. Bezrobotni zarejestrowani w PUP ze względu na wykształcenie stan na 30.06.2009r.

Poziom wykształcenia	Liczba bezrobotnych	W tym liczba kobiet
Wyższe	216	136
Policealne i średnie zawodowe	747	365
Średnie ogólnokształcące	366	234
Zasadnicze zawodowe	822	339
Gimnazjalne i poniżej	784	341

Źródło: opracowanie własne

Grupę bez zawodu w większości stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz osoby posiadające wykształcenie podstawowe i niepełne podstawowe.

Tabela 3. Dynamika bezrobocia osób posiadających zawód i bez zawodu w pierwszym półroczu 2008 i 2009 roku

Osoby bezrobotne	2008		2009		Wzrost w 2009 w stosunku do roku 2008	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Ogółem	2707	100	2935	100	228	7,8
Posiadające zawód	2137	78,9	2305	78,5	168	7,3
Bez zawodu	570	21,1	630	21,5	60	9,5

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01 o rynku pracy. Obliczenia własne.

Wykształcenie oraz posiadany zawód, silnie determinują pozycję danej osoby na rynku pracy. Przyjęte jest, że osoby z wykształceniem wyższym mają większe szanse na podjęcie pracy niż osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Obecna sytuacja na rynku pracy ukazuje jednak, że największe szanse na znalezienie pracy mają osoby wykształceniem zawodowym.

Analiza populacji bezrobotnych ze względu na płeć wskazuje, że zawód posiadało więcej kobiet niż mężczyzn– 1069 kobiet, tj. 52,5% ogólnej liczby osób posiadających zawód, podczas gdy mężczyzn było 966, tj. 47,46% ogólnej liczby bezrobotnych posiadających zawód. W analogicznym okresie 2008 roku sytuacja była zbliżona. Powyższe

dane liczbowe ukazują, iż liczniejsza jest grupa zarejestrowanych kobiet. Świadczy to również o większych trudnościach ze znalezieniem pracy w tej populacji. Mężczyźni posiadający zawód mają większe szanse na podjęcie zatrudnienia. W pierwszym półroczu 2009 roku w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 2935 osób, z czego 2305 osób posiadało zawód, co stanowiło 78,5% omawianej populacji.

W badanym okresie w populacji bezrobotnych zdecydowanie dominowały osoby z zawodem:

- sprzedawca;
- robotnik budowlany;
- technik mechanik;
- robotnik gospodarczy;
- murarz;
- kucharz;
- robotnik leśny;
- krawiec;
- sprzątaczką;
- ślusarz;
- pedagog;
- piekarz;
- kierowca samochodu ciężarowego;
- technik budownictwa;
- technik rolnik;
- kucharz małej gastronomii;
- technik mechanizacji rolnictwa;
- mechanik samochodów osobowych.

Analizując strukturę bezrobotnych według grup zawodowych należy zauważyć, że nie są ujęte w niej osoby bez zawodu. Wśród 27 dużych grup zawodowych wzięto pod uwagę 10, w których zarejestrowanych było ponad 76% bezrobotnych z zawodem. Tabela 4 obrazuje największe grupy zawodowe (wg grup głównych kodu dwucyfrowego „Klasyfikacji zawodów”) bezrobotnych zarejestrowanych w PUP we Włodawie w pierwszym półroczu 2009 roku.

Tabela nr 4. Struktura bezrobotnych wg grup zawodowych w powiecie włodawskim w końcu czerwca 2009 roku.

Lp.	Kod grupy zawodów	Nazwa grupy zawodów	Liczba bezrobotnych	Struktura bezrobotnych (udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych)	W tym		
					Kobiety	Absolwenci	Powyżej 12 m-cy
1.	„74”	Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	336	11,45	13,18	1,85	10,73
2.	„52”	Sprzedawcy i demonstratorzy	284	9,67	18,80	3,70	13,26
3.	„72”	Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	241	8,19	0,09	1,85	9,38
4.	„31”	Średni personel techniczny	238	8,11	2,71	18,51	3,42
5.	„91”	Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach	237	8,06	10,29	0	13,56
6.	„51”	Pracownicy usług osobistych i ochrony	215	7,33	12,90	1,85	7,74
7.	„71”	Górnicy i robotnicy budowlani	213	7,28	0,46	1,85	7,15
8.	„93”	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	185	6,33	2,15	0	6,11
9.	„24”	Pozostali specjaliści	165	5,63	8,60	35,18	2,23
10.	„34”	Pracownicy pozostałych specjalności	133	4,55	7,20	14,81	4,47
OGÓŁEM			2247	76,60	76,38	79,60	78,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika MPiPS „T-I/P-1a Struktura bezrobotnych wg grup zawodowych w powiecie włodawskim. Stan w końcu czerwca 2009 roku”

Analizując dane przedstawiające strukturę zawodową osób bezrobotnych według dużych grup zawodowych /kod 2 cyfrowy/ należy stwierdzić ,że najliczniejsze grupy zawodowe to:

1. Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 336 osób tj. 11,45% ogółu bezrobotnych :

- krawcy, kapelusznicy i pokrewni – 2,42%;
- piekarze, cukiernicy i pokrewni – 1,98%;
- szwaczki, hafciarki i pokrewni – 1,04%;
- garbarze skór i pokrewni – 1,04%;
- stolarze i pokrewni – 1,04%;

2. Sprzedawcy i demonstratorzy – 284 osób tj. 9,67% :

- sprzedawcy i demonstratorzy- 9,67% ogółu bezrobotnych;

3. Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń - 241 osób tj. 8,19% ogółu bezrobotnych:

- mechanicy pojazdów samochodowych – 2,03%;
- ślusarze i pokrewni – 1,95%;
- ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających do metali – 1,12%;

4. Średni personel techniczny – 238 osoby tj. 8,11% ogółu bezrobotnych:

- technicy mechanicy – 4,81%;
- technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni – 1,51%;

5. Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach – 237 osób tj. 8,06% ogółu bezrobotnych:

- pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne – 3,34%;
- gospodarze budynków – 3,34%;

7. Górnicy i robotnicy budowlani – 213 osób, tj. 7,28% ogółu bezrobotnych:

- murarze i pokrewni – 3,03%;

8. Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie – 185 osób, tj. 6,33% ogółu bezrobotnych:

- robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym – 4,20%;
- robotnicy przy pracach prostych w przemyśle – 11,30%;

9. Pozostali specjaliści – 165 osób, tj. 5,63% ogółu bezrobotnych:

- specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania – 1,17%;

- archeolodzy, socjolodzy – 1,86%;

10. Pracownicy pozostałych specjalności – 133 osób, tj. 4,55% ogółu bezrobotnych.

Z kolei w analizowanym okresie nie zarejestrowano osób posiadających zawód, w szczególności:

- geograf;
- statystyk;
- inżynier systemów komputerowych;
- projektant systemów komputerowych;
- inżynier inżynierii środowiska – gospodarka wodna i hydrologia;
- inżynier inżynierii środowiska – instalacje sanitarne;
- biotechnolog;
- inżynier technologii żywności;
- lekarz weterynarii;
- farmaceuta – farmacja apteczna;
- fizjoterapeuta;
- pielęgniarka specjalista pielęgniarstwa opieki długoterminowej;
- doradca podatkowy;
- archiwista;
- muzealnik;
- kulturoznawca;
- filozof;
- historyk sztuki;
- dziennikarz;
- technik elektryk;
- grafik komputerowy;
- fotograf;
- operator kamery;
- instruktor rytmiki;
- doradca inwestycyjny;
- manikiurzystka;
- fryzjer damski;
- kamieniarz.

Wśród ogółu zarejestrowanych 48,21% (tj. 1415 osób) stanowią kobiety. Warto także zaznaczyć, że 62,3% bezrobotnych kobiet znalazło się w szczególnej sytuacji na rynku pracy ze względu na długotrwałe bezrobocie (881 kobiet jest zarejestrowanych dłużej niż 12 miesięcy). Dominują pośród nich zawody sprzedawca oraz bez zawodu.

Napływ osób bezrobotnych jest istotnym czynnikiem w opracowywaniu monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Liczba osób rejestrujących się w tutejszym Urzędzie jest brana pod uwagę przy obliczaniu wskaźnika deficytu lub nadwyżki siły roboczej. Na podstawie informacji z lat ubiegłych obserwujemy niepokojące zjawisko związane z dużą liczbą rejestrujących się osób bez zawodu. W latach poprzednich jak i w pierwszym półroczu 2009 roku osoby bez kwalifikacji zawodowych stanowią ok. 26,5% napływu. Jest to niekorzystne, ponieważ osoby te będą miały problem ze znalezieniem pracy. Warto podkreślić, że ok. 12,0% tej grupy stanowią absolwenci, którzy w wyniku kształcenia nie zdobyli zawodu. Są to osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub średnim ogólnokształcącym, które zasilają kategorię „bez zawodu”. Pozytywnym aspektem jest fakt, że część absolwentów zarejestrowała się w Urzędzie nie rezygnując z dalszej edukacji. Mają oni możliwość skorzystania z form aktywizacji zawodowej oferowanych przez Urząd, a polegających na dofinansowaniu kontynuacji nauki w formie stypendium bądź dofinansowaniu kosztów studiów podyplomowych.

Na podstawie napływu można również zaobserwować, że w zawodach: sprzedawca, pracownik biurowy, kucharz, ślusarz czy krawiec występuje duża rotacja w zakładach pracy. Potwierdza to fakt, systematycznego wzrostu napływ osób rejestrujących się w/w zawodach.

Analizując strukturę napływu bezrobotnych według 27 dużych grup zawodowych wzięto pod uwagę 10, w których wyniósł on ponad 34,94% ogółu bezrobotnych posiadających zawód. W omawianym okresie kształtowanie się napływu bezrobotnych według grup zawodowych ilustruje tabela:

Tabela nr 5. Struktura napływu bezrobotnych w powiecie włodawskim w pierwszym półroczu 2009 roku.

Lp.	Kod grupy zawodu	Nazwa grupy zawodu	Struktura napływu bezrobotnych (udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych)	W tym		
				kobiety	absolwenci	
					razem	kobiety
1.	„74”	Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	11,71%	12,47%	3,40%	0%
2.	„24”	Pozostali specjaliści	10,02%	16,81%	34,69%	49,99%

3.	„31”	Średni personel techniczny	9,24%	2,71%	17,00%	0%
4.	„72”	Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	8,82%	0,36%	4,08%	0%
5.	„52”	Sprzedawcy i demonstratorzy	8,04%	17,72%	3,40%	7,35%
6.	„71”	Górnicy i robotnicy budowlani	7,12%	0,18%	1,36%	0%
7.	„93”	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	6,63%	0,90%	0,68%	0%
8.	„34”	Pracownicy pozostałych specjalności	5,36%	10,12%	9,52%	16,17%
9.	„51”	Pracownicy usług osobistych i ochrony	4,86%	8,31%	4,76%	4,41%
10.	„91”	Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach	4,51%	5,06%	0%	0%
OGÓŁEM			76,31%	74,64%	78,89%	77,92%

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika MPiPS T-I/P-2a Struktura napływ bezrobotnych wg grup zawodowych w powiecie włodawskim w pierwszym półroczu 2009 roku.

Największy napływ bezrobotnych zarejestrowano w grupie bez zawodu – 386 osób, 21,40% ogółu. Zawody dominujące wśród rejestrujących się bezrobotnych były porównywalne jak w przypadku populacji bezrobotnych ogółem. Na miejscu pierwszym uplasował się zawód piekarz, którego napływ ukształtował się na poziomie 34. Kolejnym zawodem (podobnie jak w populacji bezrobotnych) o największym napływie był pedagog, technik mechanik, mechanik pojazdów, ślusarz, murarz, robotnik pomocniczy w budownictwie ogólnym, pracownicy do spraw finansowych i handlowych, kucharz, gospodarz budynków.

Natomiast najmniejszy napływ bezrobotnych rejestrujących się w pierwszym półroczu 2009 roku odnotowano między innymi w zawodach:

- statystyk;
- projektant systemów komputerowych;
- biotechnolog;
- farmaceuta;
- położna;
- grafik komputerowy;
- fotograf;

- operator kamery;
- masażysta;
- zaopatrzeniowiec;
- animator kultury;
- fryzjer damski;
- monter instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody;
- tapicer;
- szewc naprawiacz.

II. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW).

Powiatowy Urząd Pracy we Włodawie w pierwszym półroczu 2009 roku dysponował 483 ofertami pracy, natomiast w pierwszym półroczu 2008r. – 786 ofertami pracy. W porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego odnotowano 62,7% spadek liczby ofert pracy (tj. 303 oferty mniej).

Analiza napływu ofert pracy, pozwala na określenie skali nadwyżki i deficytu zasobów pracy w układzie zawodów i specjalności oraz grup zawodów. W badanym okresie do ewidencji PUP napłynęły 1803 osoby bezrobotne, dla których lokalni pracodawcy zgłosili 483 oferty pracy, pokryło to zaledwie 26,78% zapotrzebowania.

W poniższej tabeli skupiono się na zawodach, które generowały ok. 57,0% wszystkich napływających ofert pracy. W badanym okresie największa ilość ofert pracy kierowana była do osób w zawodzie:

- pracownik administracyjny;
- pracownik biurowy;
- sprzedawca;
- księgowy;
- bibliotekarz;
- robotnik budowlany;

Tabela nr 6. Ranking ofert pracy według zawodów zgłoszonych w okresie do 30.06.2009 r.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w I-półroczu 2009 roku
1.	343101	Pracownik administracyjny	55
2.	419101	Pracownik biurowy	35
3.	522107	Sprzedawca	30
4.	433201	Księgowy	15
5.	348202	Bibliotekarz	14
5.	931301	Robotnik budowlany	12
6.	421102	Kasjer handlowy	11
7.	422201	Recepcjonista	11
8.	512201	Kucharz	11
9.	633101	Rybak rybołówstwa morskiego	10
10.	512302	Kelner	9
11.	712501	Meliorant	8
12.	741104	Rzeźnik wędliniarz	8
13.	931203	Robotnik drogowy	8
14.	235902	Nauczyciel konsultant	7
15.	514102	Fryzjer	7
16.	411101	Sekretarka	6
17.	513102	Opiekunka dziecięca	6
18.	741203	Piekarz	6
19.	832201	Kierowca autobusu	6
	OGÓŁEM		275

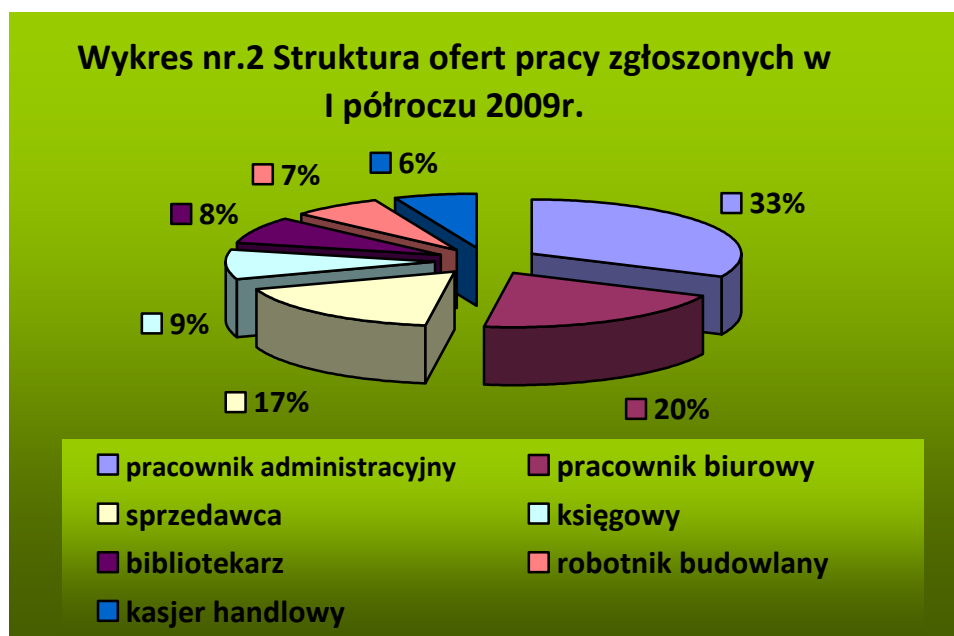
Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika MPIPS T-I/P-3 „Oferty pracy wg zawodów w powiecie włodawskim w I – półroczu 2009 roku”

Pracodawcy korzystają najczęściej z różnego rodzaju refundacji, które oferuje urząd. Stąd też najwięcej ofert dotyczyło pracy subsydiowanej. Głównie były to oferty stażu i prac społecznie użytecznych w zawodach takich jak pracownik biurowy lub robotnik gospodarczy. Nie stanowią one jednak trwałych miejsc pracy. W miesiącach wakacyjnych pojawiały się

również oferty związane z pracami sezonowymi. Z kolei niesubsydiowane oferty pracy kierowane były do osób posiadających już określone doświadczenie zawodowe.

W tym miejscu należy jednak zaznaczyć, iż pomimo, że liczba ofert pracy jest czynnikiem istotnym na rynku pracy, to jednak musi ona współgrać z zasobami ludzkimi występującymi na nim. Dlatego też nie można tylko na tej podstawie wyciągać wniosków dotyczących zapotrzebowania na dane kwalifikacje, a tym bardziej dokonywać analiz rynku, formułować opinii o np. kierunkach kształcenia bez porównania tych danych z informacjami o liczbie osób poszukujących pracy w danych zawodach.

Poniższy wykres obrazuje strukturę zgłoszonych ofert pracy w 2009 roku według dużych grup:

Porównując strukturę zgłaszanych ofert pracy ze strukturą osób bezrobotnych zarejestrowanych zauważa się, iż w grupach „parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy”, „pracownicy biurowi”, „pracownicy usług osobistych i sprzedawcy”, a także w grupie „operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń” jest więcej zgłoszonych ofert pracy niż osób poszukujących zatrudnienia. Taka sytuacja jest korzystna dla osób poszukujących pracy w w/w grupach, gdyż nie mieli oni problemów z znalezieniem pracy. Natomiast w grupach: pozostali robotnicy przemysłowi rzemieślnicy, pozostali specjaliści, średni personel techniczny, robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń, górnicy i robotnicy budowlani, to grupy, w których zgłoszono mniej ofert pracy, w porównaniu do liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w tych grupach. Natomiast w grupie „pracownicy przy

pracach prostych” istnieje równowaga pomiędzy popytem a podażą. Poniższa tabela prezentuje zgłoszone oferty pracy w powiatowym urzędzie pracy na przestrzeni lat 2005 – 2008 – zawody wybrane.

Analizując strukturę ofert pracy według zawodów można zauważyć, że na 29 dużych grup zawodowych w 12 z nich zgłoszono powyżej 94 % ogółu wszystkich ofert. Z materiału przedstawionego w załączniku T-I/P-3a widać, że pracodawcy najczęściej poszukiwali osób z grup zawodowych:

- pracownicy pozostałych specjalności – 24,6%
- pracownicy obsługi biurowej – 10,1%;
- pracownicy usług osobistych i ochrony – 8,4%;
- pozostali robotnicy przemysłowi – 7,0%;
- sprzedawcy i demonstratorzy – 6.4%;
- pracownicy obrotu pieniężnego – 5,79%.

Tabela nr 7. Struktura ofert pracy wg grup zawodowych w powiecie włodawskim w I połowie 2009 roku.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w I połowie 2009r.
1.	„34”	Pracownicy pozostałych specjalności	24,63%
2.	„41”	Pracownicy obsługi biurowej	10,14%
3.	„51”	Pracownicy usług osobistych i ochrony	8,48%
4.	„74”	Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7,03%
5.	„52”	Sprzedawcy i demonstratorzy	6,41%
6.	„42”	Pozostali pracownicy obrotu pieniężnego i obsług klientów	5,79%
7.	„93”	Robotnicy pomocniczy, w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	5,17%

8.	„23”	Specjaliści szkolnictwa	4,76%
9.	„24”	Pozostali specjaliści	4,14%
10.	„71'	Górnicy	3,72%
11.	„31”	Średni personel techniczny	3,31%
12.	„63”	Leśnicy i rybacy	2,69%
13.	„83”	Kierowcy i operatorzy pojazdów	2,48%
12.	„72”	Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	2,27%
14.	OGÓŁEM		91,02%

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika MPIPS T-I/P-3a „Struktura ofert pracy wg grup zawodowych w powiecie włodawskim w I-półroczu 2009 roku”

III. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Identyfikacja zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy to kluczowe zadanie niniejszej analizy. Wskaźnik intensywności deficytu (nadwyżki) zawodów to wskaźnik, dzięki któremu można dokonać pełniejszego rozpoznania sytuacji na lokalnym rynku pracy. Określa on bowiem udział średniej miesięcznej liczby ofert pracy zgłoszonych przez pracodawców do średniej miesięcznej liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

W zaproponowanej przez Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej metodologii prowadzenia przez wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych zawód deficytowy jest definiowany jako ten, na który występuje wyższe zapotrzebowanie na rynku pracy, niż liczba osób poszukujących pracy natomiast przez zawód nadwyżkowy - zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Zawody te zostały dodatkowo spolaryzowane poprzez odniesienie się do wyodrębnionego na określonym

pułapie średniej miesięcznej nadwyżki (deficytu) podaży siły roboczej, co pozwoliło na wyłonienie faktycznie istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy zawodów.

Zawody deficytowe i nadwyżkowe określone są za pomocą wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów mierzonej stosunkiem średniej miesięcznej liczby zgłoszonych ofert pracy w danym zawodzie w badanym okresie do średniej miesięcznej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w danym zawodzie, w badanym okresie. Przyjmuje się, że:

$W_{n,I}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$W_{n,I}^k < 1,1$ to zawody zrównoważone,

$W_{n,I}^k > 1,1$ to zawody deficytowe.

Analizując zawody deficytowe i nadwyżkowe, reprezentowane przez rejestrujących się bezrobotnych w pierwszym półroczu 2009 roku, należy zwrócić szczególną uwagę na liczbę bezrobotnych w powiązaniu z liczbą ofert pracy w poszczególnych zawodach. Na dzień 30.06.2009 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy we Włodawie zarejestrowano 2305 osób bezrobotnych posiadających zawód, w okresie tym zgłoszono 438 ofert pracy.

W pierwszym półroczu 2009 roku w klasyfikacji zawodów według kodów sześciocyfrowych w powiecie włodawskim wystąpiły zawody o wartości wskaźnika większej od 1,1 – 27 zawodów. Są to zawody deficytowe, na które zapotrzebowanie na rynku pracy jest wyższe niż liczba osób poszukujących w nich pracy. 51 zawodów, w których wskaźnik intensywności osiągał wartości właściwe dla zawodów deficytowych osiągnęło wartość MAX, co oznacza, że napływowi ofert pracy nie towarzyszył napływ bezrobotnych.

Poniższa tabela prezentuje **zawody deficytowe** (tj. posiadające wskaźnik intensywności nadwyżki/deficytu powyżej 1,1):

Tabela nr 8. Zawody deficytowe w powiecie włodawskim w I-półroczu 2009 r.

Lp.	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w 2009 roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2009 roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w 2009 roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	Bibliotekarz	2,3333	0,1667	-2,1667	14
2.	Kasjer handlowy	1,8333	0,3333	-1,5	5,5
4	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	0,8333	0,1667	-0,6667	5
5	Technik geodeta	0,8333	0,1667	-0,6667	5
6	Księgowy [samodzielny]	2,5	0,5	-2	5
7	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	5,8333	1,3333	-4,5	4,375
8	Agent ubezpieczeniowy	0,6667	0,1667	-0,5	4
9	Meliorant	1,3333	0,3333	-1	4
10	Fizjoterapeuta	0,5	0,1667	-0,3333	3
11	Muzealnik	0,5	0,1667	-0,3333	3
12	Dziennikarz	0,5	0,1667	-0,3333	3
13	Terapeuta zajęciowy	0,5	0,1667	-0,3333	3
14	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	0,5	0,1667	-0,3333	3
15	Kierowca autobusu	1	0,3333	-0,6667	3
16	Pracownik administracyjny [zawód szkolny: Technik administracji]	9,1667	3,6667	-5,5	2,5
17	Kelner	1,5	0,6667	-0,8333	2,25

18	Instruktor amatorskiego ruchu artystycznego	0,3333	0,1667	-0,1667	2
19	Opiekun w domu pomocy społecznej	0,3333	0,1667	-0,1667	2
20	Inkasent	0,3333	0,1667	-0,1667	2
21	Opiekunka dziecięca	1	0,5	-0,5	2
22	Rolnik upraw polowych	0,3333	0,1667	-0,1667	2
23	Garmażer	0,3333	0,1667	-0,1667	2
24	Konserwator części	0,3333	0,1667	-0,1667	2
25	Fryzjer [zawody szkolne: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich]	1,1667	0,6667	-0,5	1,75
26	Sekretarka	1	0,6667	-0,3333	1,5
27	Robotnik drogowy	1,3333	1,1667	-0,1667	1,1429

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika MPIPS T-I/P-4 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie włodawskim w I-półroczu 2009 roku.

Zawody deficytowe występują na rynku pracy znacznie rzadziej aniżeli zawody nadwyżkowe. Jest to spowodowane tym, że istnieje większe zapotrzebowanie na pracowników o danych kwalifikacjach niż rzeczywista liczba osób posiadających te kwalifikacje. Rzeczywisty popyt na dane zawody warto byłoby rozpatrywać poprzez uwzględnienie innych możliwych źródeł pozyskiwania pracowników. Mimo dużego bezrobocia zjawisko deficytu zawodów jest jak najbardziej racjonalne.

W omawianym okresie odnotowano 17 zawodów zrównoważonych (wskaźnik intensywności nadwyżki / deficytu większy od 0,9 a mniejszy od 1,1), czyli takich na które zapotrzebowanie na rynku pracy jest równe liczbie osób poszukujących pracy w tych zawodach. Osoby posiadające kwalifikacje z tej grupy teoretycznie nie powinny mieć problemu z podjęciem odpowiedniego zatrudnienia.

Zawody zrównoważone w powiecie włodawskim w I-powie 2009 roku (wg pełnej klasyfikacji zawodów), tj. zawody o wskaźniku mieszczącym się w przedziale **<0,9; 1,1>**, obrazuje poniższa tabela:

Tabela nr 9. Zawody zrównoważone w powiecie włodawskim w I-półroczu 2009 roku.

Lp.	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w I - półroczu 2009 roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w I-półroczu 2009 roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w I-półroczu 2009 roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	Pielęgniarka	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000
2.	Nauczyciel historii	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000
3.	Nauczyciel matematyki	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000
4.	Technik elektryk	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000
5.	Konserwator systemów komputerowych i sieci	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000
6.	Technik farmaceutyczny	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000
7.	Sekretarka medyczna	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000
8.	Ekspedytor	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000
9.	Sprzedawca w stacji paliw	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000
10.	Ogrodnik terenów zieleni	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000
11.	Lakiernik samochodowy	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000
12.	Elektromonter instalacji elektrycznych	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000
13.	Cukiernik	0,6667	0,6667	0,0000	1,0000

14.	Operator koparek i zwałowarek	0,5	0,5	0,0000	1,0000
15.	Dozorca	0,3333	0,3333	0,0000	1,0000
16.	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	0,3333	0,3333	0,0000	1,0000
17.	Sortowacz	0,1667	0,1667	0,0000	1,0000

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika MPIPS T-I/P-4 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie włodawskim w I – półroczu 2009 roku.

Analiza wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) grup zawodów według kodu sześciocyfrowego potwierdza, że większość zarejestrowanych osób bezrobotnych reprezentuje zawody zaliczane do zawodów nadwyżkowych na rynku pracy – 30 zawodów na 410 występujących. Oznacza to, że istnieje mniejsze zapotrzebowanie na rynku pracy na te zawody, niż liczba osób poszukujących w nich pracy. W przypadku 380 zawodów wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) równy był zeru, tj. napływowi bezrobotnych nie towarzyszył napływ ofert pracy.

Tabela nr 10. Zawody nadwyżkowe w powiecie włodawskim w I -półroczu 2009 roku.

Lp.	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w I - półroczu 2009 roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w I -półroczu 2009 roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	Pracownik socjalny	0,5000	0,6667	0,7500
2.	Magazynier	0,8333	1,1667	0,7143
3.	Elektromonter	0,6667	1,000	0,6667
4.	Kucharz	7,8333	3,5	0,5238
5.	Nauczyciel języka obcego w szkole	0,1667	0,3333	0,5000
6.	Specjalista do spraw finansów	0,1667	0,3333	0,5000
7.	Opiekunka domowa	0,5000	1,000	0,5000

8.	Pokojowa	0,1667	0,3333	0,5000
9.	Pomoc kuchenna	0,1667	0,3333	0,5000
10.	Rzeźnik wędliniarz	1,3333	3,1667	0,4211
11.	Dekarz	0,3333	0,8333	0,4000
12.	Asystent rachunkowości	0,1667	0,5000	0,3333
13.	Malarz budowlany	0,3333	1,0000	0,3333
14.	Pozostali robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni	0,6667	2,1667	0,3077
15.	Szwaczka	0,6667	2,1667	0,3077
16.	Technik informatyk	0,3333	1,1667	0,2857
17.	Stolarz	0,6667	2,5000	0,2667
18.	Sprzedawca	5,0000	18,8333	0,2655
19.	Nauczyciel nauczania początkowego	0,1667	0,6667	0,2500
20.	Kosmetyczka	0,1667	0,6667	0,2500
21.	Kierowca ciągnika rolniczego	0,1667	0,6667	0,2500
22.	Kierowca samochodu osobowego	0,3333	1,5000	0,2222
23.	Specjalista do spraw marketingu	0,6667	3,1667	0,2105
24.	Nauczyciel języka obcego	0,1667	0,8333	0,2000
25.	Specjalista bankowości	0,1667	0,8333	0,2000
26.	Mechanik – operator pojazdów	0,1667	0,8333	0,2000
27.	Elektromechanik pojazdów samochodowych	0,3333	1,6667	0,2000
28.	Piekarz	1	5,6667	0,1765
29.	Robotnik budowlany	2	12,5000	0,1600
30.	Robotnik leśny	0,5	3,8333	0,1304

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika MPIPS T-I/P-4 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie włodawskim w I -półroczu 2009 roku.

Powyższa analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych w ujęciu grup elementarnych jest najlepszym obrazem do śledzenia danego zawodu na lokalnym rynku pracy, określa bowiem średnio miesięczne wskaźniki oraz relację pomiędzy nimi.

WNIOSKI

Raport z Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych sporządzony został w oparciu o statystykę rynku pracy i ma charakter diagnostyczny. Informacje zawarte w statystykach nie pozwalają na pełne zidentyfikowanie zjawiska popytu i podaży na lokalnym rynku pracy. Odnoszą się one jedynie do bezrobocia rejestrowanego i zgłoszonych ofert pracy. Pracodawcy, pomimo ustawowego obowiązku, nie zgłaszają wszystkich wolnych miejsc pracy do Urzędu, poszukują pracowników innymi ścieżkami. Ponadto należy brać pod uwagę fakt, że dynamicznie zmieniający się rynek pracy zmusza do ciągłego aktualizowania posiadanych wiadomości i zdobywania nowych. Powoduje to, że osoba może posiadać kilka zawodów, z tym że w statystyce rynku pracy będzie uwzględniony tylko jeden z nich. W ogólnym zestawieniu zawodów dominują zawody nadwyżkowe, które przewyższają liczbę zawodów deficytowych charakteryzujących się niedoborem zasobów ludzkich nad podażą pracy, a pracodawcy w powiecie włodawskim są coraz bardziej wymagający i swoim potencjalnym pracownikom stawiają coraz wyższe wymagania co do kwalifikacji i umiejętności.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych powstał jako narzędzie pomocne do opracowywania kierunków kształcenia. Miał być także instrumentem pomocnym w aktywizacji osób bezrobotnych. Niestety, aby spełniał on te założenia niezbędne są prognozy lokalnego rynku pracy. Aktualny raport przedstawia jedynie diagnozę sytuacji w powiecie włodawskim. Zawiera jedynie opis tego, co już się wydarzyło. Rynek pracy powiatu włodawskiego jest rynkiem szczególnie trudnym, przyczyną wysokiego bezrobocia jest słaba kondycja gospodarcza i brak przemysłu w regionie. Podaż pracy jest mniejsza od napływu osób bezrobotnych, a bezrobocie charakteryzuje się tendencją wzrostową. Główną przyczyną wzrostu bezrobocia, jest kryzys gospodarczy na świecie, który ma wpływ na lokalny rynek pracy, a także na powrót Polaków z zagranicy. Położenie geograficzne terenu powiatu włodawskiego w miejscu atrakcyjnym turystycznie daje tylko sezonowy i nieznaczny spadek bezrobocia.

Przeprowadzona w oparciu o tabele zawierające dane, analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych ujawniła charakterystyczne fragmenty struktury zawodowej osób bezrobotnych. Najliczniejszą grupę zarejestrowanych stanowiły osoby bez zawodu, powiększaną dodatkowo przez duży napływ bezrobocia (w tym absolwentów). Analiza zawodowa struktury bezrobotnych ujawniła także duży napływ absolwentów w zawodach nadwyżkowych, które utrzymują się na wysokim poziomie bezrobocia.

Liczną grupą pod względem wykształcenia w powiecie włodawskim stanowią bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, a więc w rzeczywistości bez wykształcenia. Osoby z tej grupy zawodowej mają mało obiecujące perspektywy na zatrudnienie, ponieważ do Urzędu Pracy wpływa najmniej ofert dla osób bez zawodu. Pewną szansą na znalezienie zatrudnienia dla tej grupy osób mogą okazać się wszelkiego typu szkolenia i przygotowania zawodowe.

Analiza ofert pracy wskazuje, że mimo nadwyżki siły roboczej w znaczącej liczbie zawodów, nie wszystkie oferty są w pełni realizowane. Wynika to przede wszystkim z braku dopasowania wymogów zgłaszanych ofert do rzeczywistego poziomu i rodzaju kwalifikacji zawodowych posiadanych przez osoby bezrobotne. Część osób bezrobotnych posiada kwalifikacje zdezaktualizowane i nieodpowiadające nowoczesnym standardom pracy. Zmiany, jakie zachodzą w kształceniu zawodowym powinny być na bieżąco aktualizowane i uwzględniane w programach kształcenia.

Sytuacja na włodawskim rynku pracy jest niepokojąca, ponieważ duża grupa bezrobotnych pozostaje bez pracy, a nie mogąc znaleźć odpowiedniego zatrudnienia popada w bierność zawodową i dezaktywizuje się. Przyczyny długiego trwania bezrobocia są w ich przypadku dwojakiego rodzaju: rzeczywistego zaniechania poszukiwań pracy i korzystania ze statusu osoby bezrobotnej z zupełnie innych przyczyn niż bezrobocie ekonomiczne (np. ubezpieczenie zdrowotne, zabieganie o pomoc społeczną). Aktywizacja osób pasywnych i przywrócenie ich do sfery zatrudnienia jest zdecydowanie trudniejsze niż osób aktywnie poszukujących pracy.

Ciągły monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w dłuższej perspektywie czasu spowoduje zmiany na lokalnym rynku pracy poprzez zaniechanie lub ograniczenie kształcenia w zawodach nadwyżkowych a przyczyni się do wzrostu liczby absolwentów w zawodach deficytowych. Przyczyni się również do zróżnicowania oferty szkoleniowej dla osób bezrobotnych w związku, z czym zagrożenie długotrwałym bezrobociem powinno się zmniejszać.

Opracowanie Powiatowy Urząd Pracy we Włodawie